G CONSELLERIA
O SALUT
I DIRECCIÓ GENERAL
B SALUT PÚBLICA
/ I PARTICIPACIÓ

Indicador d'admissions a tractament per consum de substàncies psicoactives a les Illes Balears. Resultats de l'any 2016

L'indicador d'admissió a tractament és un registre que recull dades individualitzades sobre admissions a tractament ambulatori per abús o dependència de substancies psicoactives (drogues legals i il·legals, excepte el tabac) en una comunitat/cuitat autònoma i en un any determinat.

Entre els objectius principals de l'indicador hi ha els següents:

- Descriure la situació i la tendència temporal de les característiques sociodemogràfiques, patrons de consum i problemes associats de les persones admeses a tractament per cada substància psicoactiva en els centres notificadors.
- Contribuir, juntament amb la resta de la informació disponible a l'Observatori Espanyol sobre Drogues (indicador d'urgències, indicador de mortalitat i altres indicadors), a entendre millor la situació del consum de substàncies psicoactives a Espanya amb la finalitat d'aportar informació útil per iniciar estudis nous, així com per dissenyar i implementar polítiques.

Es considera tractament qualsevol intervenció realitzada per professionals qualificats per eliminar l'abús o la dependència de substàncies psicoactives o reduir-ne la intensitat, o per deixar o controlar el consum de drogues.
Es notifiquen les admissions a tractament qualsevol que en sigui la modalitat, tant si l'objectiu és la desintoxicació como si és el manteniment.

Els episodis que es recullen abasten les edats de 15 a 64 anys.

Es faciliten les dades a l'Observatori Espanyol sobre Drogues (OED) que fa les anàlisis pertinents que permetran obtenir informació sobre el nombre i les característiques de les persones admeses a tractament per drogues.

Es disposa d'un protocol detallat en el qual queden descrites les variables que s'hi ha d'incloure, les substàncies psicoactives recollides i els criteris d'inclusió i d'exclusió.

Carrer de Jesús, 38 A
07010 Palma
Tel. 971 17 73 83
dgsanita.caib.es

Si una persona és admesa a tractament més d'una vegada el mateix any i a la mateixa comunitat autònoma, per a aquest indicador només es té en compte la primera admissió de l'any analitzat.

La informació que es recull de cada cas és la següent:

a) Administrativa: data d'admissió a tractament, número d'identificació del centre i font de referència principal del cas (des d'on/qui deriva el cas al centre de tractament).

b) Sociodemogràfica: sexe, data de naixement, província o país de naixement, nacionalitat, província i municipi de residència, situació laboral principal en el moment de l'admissió a tractament, nivell d'estudis completat, persones amb les quals ha conviscut els 30 dies previs a l'admissió a tractament i lloc on ha viscut els 30 dies previs a l'admissió a tractament.

c) Relacionada amb el consum de drogues: droga principal per la qual és admesa a tractament, freqüència de consum de la droga principal els 30 dies previs a l'admissió, any d'inici de consum de la droga principal, tractament previ per la mateixa droga (sí/no), via més freqüent d'administració de la droga principal els darrers 30 dies de consum, altres drogues consumides els darrers 30 dies previs a l'admissió a tractament i temps transcorregut des que va consumir per darrera vegada qualsevol substància psicoactiva.

Resultats

El nombre total de persones que es varen admetre a tractament el 2016 va ser de 2.117.

Taula 1. Admissions a tractament per droga principal i sexe.

Droga principal	Home	% H	Dona	% D	Total	%
Opiacis	207	9,8 %	72	3,4 %	279	13,2 %
Cocaïna	375	17,7 %	59	2,8 %	434	20,5 %
Amfetamines i èxtasi	11	0,5 %	1	0,0 %	12	0,6 %
Hipnòtic i sedant	20	0,9 %	11	0,5 %	31	1,5 %
Al·lucinogen	5	0,2 %		0,0 %	5	0,2 %
Cànnabis	341	16,1 %	99	4,7 %	440	20,8 %
Alcohol	583	27,5 %	266	12,6 %	849	40,1 %
Alcohol + cocaïna	58	2,7 %	8	0,4 %	66	3,1 %
Noves drogues		0,0 %	1	0,0 %	1	0,0 %
Total general	**1.600**	**75,6 %**	**517**	**24,4 %**	**2.117**	**100,0 %**

El 75,6 % dels usuaris admesos a tractament el 2016 han estat homes i el 24,4 %, dones.

Hi ha diferències estadísticament significatives entre la droga principal que motiva l'admissió a tractament per sexe. Les columnes (% H) i (% D) mostren la incidència per sexe.

En el cas de l'alcohol, que és la substancia que provoca la majoria d'inicis de tractament, es dona en un 27,5 % en els homes *vs.* un 12,6 % en les dones.

Quant al cànnabis la diferència en homes també és rellevant pel que fa a les dones, 16,1 % homes *vs.* 4,7 % dones.

S'observa que un 17,7 % del total d'homes és admès a tractament per consum de cocaïna enfront d'un 2,8 % del total de dones.

Un 9,8 % del total dels homes és admès a tractament per opiacis enfront d'un 3,4 % del total de dones.

Taula 2. Admissions a tractament per via d'administració de la droga principal

	Oral		Fumada		Esnifada		Injectada		Altres		Desc.		Total N
Droga principal	**N**	**% s/drog**	**N**	**% s/drog**	**N**	**% s/drog**	**N**	**% s/drog**	**N**	**% s/drog**	**N**	**% s/drog**	
Opiacis	9	3,23 %	140	50,18 %	20	7,17 %	85	30,47 %	4	1,43 %	21	7,53 %	279
Cocaïna	3	0,69 %	37	8,53 %	381	87,79 %	12	2,76 %			1	0,23 %	434
Amfetamines i èxtasi	5	41,67 %	2	16,67 %	5	41,67 %							12
Hipnòtic i sedant	31	100,00 %											31
Al·lucinogen	1	20,00 %			4	80,00 %							5
Cànnabis	2	0,45 %	435	98,86 %							3	0,68 %	440
Alcohol	837	98,59 %	1	0,12 %							11	1,30 %	849
Alcohol + cocaïna	21	31,82 %	2	3,03 %	38	57,58 %	1	1,52 %	1	1,52 %	3	4,55 %	66
Noves drogues					1	100,00 %							1
Total general	**909**	**42,94 %**	**617**	**29,15 %**	**449**	**21,21 %**	**98**	**4,63 %**	**5**	**0,24 %**	**39**	**1,84 %**	**2117**

Respecte de la via més freqüent, l'indicador fa referència als darrers 30 dies de consum. Podem veure que el 50,18 % de les persones que són admeses a tractament per opiacis utilitzen preferentment la via fumada. El 30,47 % utilitzen la via injectada.

El 87,79% de les persones admeses a tractament per cocaïna utilitzen preferentment la via esnifada. Un 98,86 % de les persones admeses a tractament per cànnabis utilitzen preferentment la via fumada enfront d'un 0,45 % dels casos que prefereixen la via oral.

Taula 3. Estadístics descriptius d'edat d'inici en el consum per droga principal

Droga principal	Mitjana	Desviació típica	Mitjana	Mínim	Màxim
Opiacis	22,3	7,9	20	9	59
Cocaïna	20,7	6,1	19	10	50
Cànnabis	15,3	4,1	14	9	42
Alcohol	20,4	9,6	17	6	73
Hipnòtics i sedants	22,9	9,0	19,5	13	46
Amfetamines i èxtasi	21	6,4	19	14	34

L'edat mitjana d'inici del consum per opiacis és de 22,3 anys, amb una mitjana de 20 anys (±7,9 anys). S'observa que l'edat mitjana d'inici és molt més baixa en les admissions per cànnabis que per les altres drogues, ja que és de 15,3 anys. La mitjana d'edat d'inici en el consum de cànnabis és de 14 anys (±4,1 anys).

Taula 4. Estadístics descriptius d'anys d'addicció per droga principal

Droga principal	Mitjana	Desviació típica	Mitjana	Mínim	Màxim
Opiacis	16,6	10,4	16,5	0,2	38,3
Cocaïna	15,5	8,4	14,9	0,5	53,3
Cànnabis	10,6	9,3	7,4	0,1	45,2
Alcohol	25,8	13,3	26,0	0	62,3
Hipnòtics i sedants	14,6	10,4	10,4	4,6	40,8
Amfetamines i èxtasi	8,8	6,8	6,4	1,0	19,3

Pel que fa als anys d'addicció per droga principal, es pot veure a la taula que les persones admeses per alcohol són les que tenen més anys d'addicció i són les que tarden més temps en iniciar un tractament per a la deshabituació. I les admeses a tractament per cànnabis, per amfetamines i èxtasis són les que menys.

Taula 5. Estadístics descriptius d'edat d'admissió a tractament per droga principal

Droga principal	Mitjana	Desviació típica	Mitjana	Mínim	Màxim
Opiacis	38,9	9,3	39,2	16,1	62,2
Cocaïna	36,2	8,8	35,2	17,7	69,3
Cànnabis	25,9	10,5	23,0	12,8	61,7
Alcohol	46,3	11,3	46,2	16,5	79,9
Hipnòtics i sedants	37,5	9,3	35,7	20,8	53,8
Amfetamines i èxtasi	29,8	5,8	30,8	20,9	39,8

Pel que fa a l'edat d'admissió a tractament per droga principal, s'observa que per cànnabis la mitjana és de 25,9 anys (±10,5 anys) i per alcohol la mitjana és de 46,3 anys (±11,3 anys) .

Inicis de tractament per consum d'heroïna

Durant aquest any han iniciat tractament per a deshabituació d'heroïna 211 persones.

Taula 6 . Distribució per sexe per droga principal heroïna.

Droga principal	Homes	Dones	Total
Heroïna	159	52	211

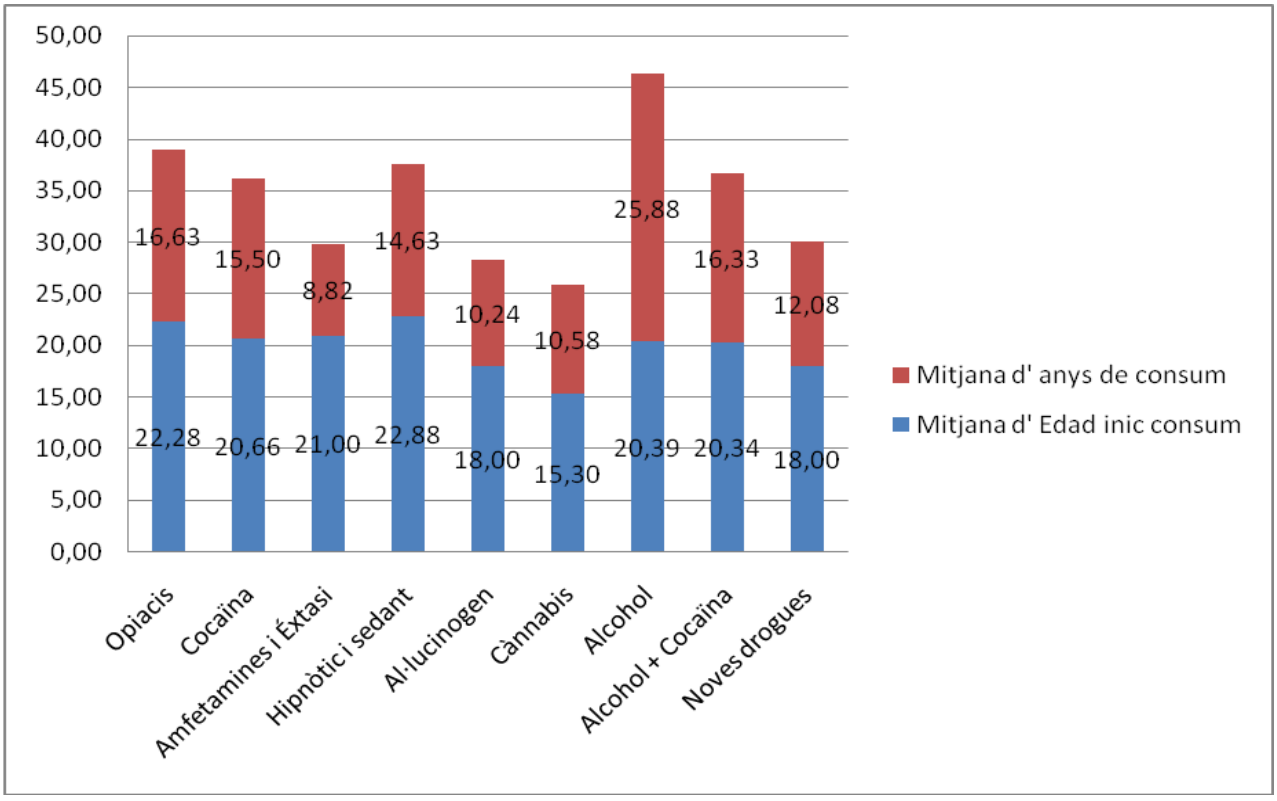
Taula 7. Mitjana d'anys de consum, d'edat d'inici de consum i d'edat quan inicien el tractament, per heroïna

Droga principal	Homes			Dones		
Heroïna	mitjana anys de consum	Mitjana d'edat inic de consum	Mitjana edat que inicien tractament	Mitjana anys de consum	Mitjana d'edat inic de consum	Mitjana edat que inicien tractament
	18,06	21,94	39,99	13,57	21,04	34,61

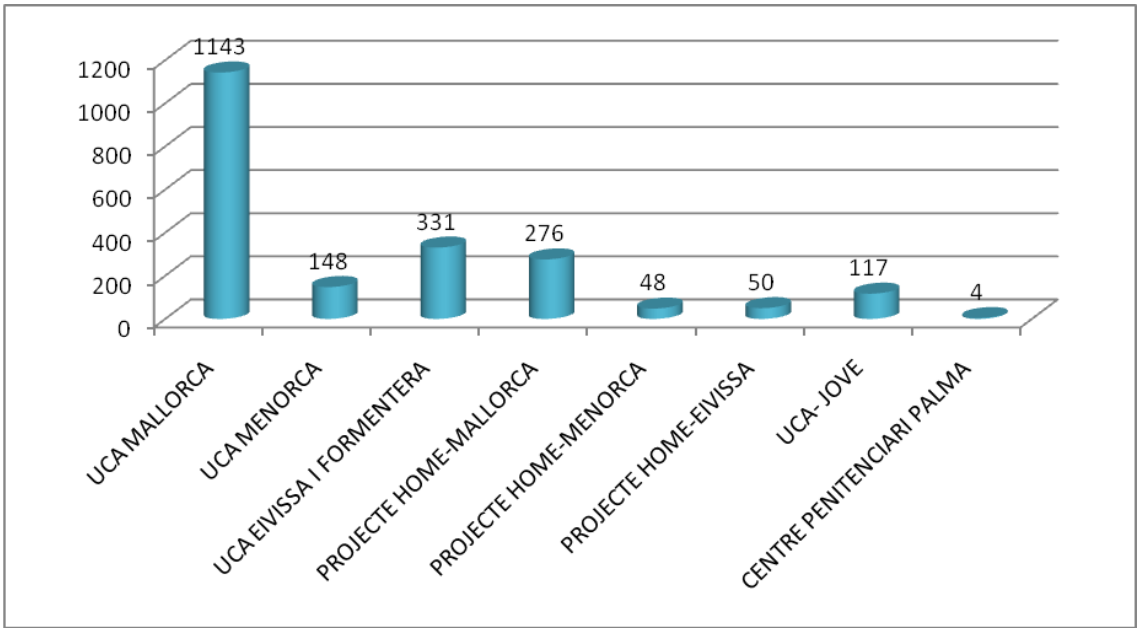
S’observa que les dones inicien el consum gairebé igual que els homes, aproximadament a l’edat de 21 anys, si bé els homes consumeixen durant més anys que les dones; per tant, les dones inicien el tractament abans que els homes.

En la gràfica següent es poden observar les mitjanes per droga principal si es comparen amb les mitjanes de la variable anys d’addicció (mitjana anys de consum).

Gràfica 1. Mitjana variables anys de consum i edat d’inici de consum

Gràfica 2. Comparació admissions a tractament per illes i centre notificador

Taula 8. Nivell màxim d'estudis de les persones admeses a tractament per droga principal

Droga principal		No sap llegir ni escriure	Primària incompleta	Primària completa	ESO	Batxillerat o cicle formatiu de grau mitjà	Estudis universitaris	Desc.	Total
Opiacis		2	42	104	67	25	10	29	279
	%	0,72 %	15,05 %	37,28 %	24,01 %	8,96 %	3,58 %	10,39 %	100 %
Cocaïna		2	59	176	127	49	11	10	434
	%	0,46 %	13,59 %	40,55 %	29,26 %	11,29 %	2,53 %	2,30 %	100 %
Amfetamines i èxtasi		1		3	5		3		12
	%	8,33 %		25,00 %	41,67 %		25,00 %		100 %
Hipnòtic i sedant		1	4	17	5	2		2	31
	%	3,23 %	12,90 %	54,84 %	16,13 %	6,45 %		6,45 %	100 %
Al·lucinogen				3				2	5
	%			60,00 %				40,00 %	100 %
Cànnabis			55	224	105	36	7	13	440
	%		12,50 %	50,91 %	23,86 %	8,18 %	1,59 %	2,95 %	100 %
Alcohol		5	106	313	219	147	40	19	849
	%	0,59 %	12,49 %	36,87 %	25,80 %	17,31 %	4,71 %	2,24 %	100 %
Alcohol + cocaïna			10	26	14	12	3	1	66
	%		15,15 %	39,39 %	21,21 %	18,18 %	4,55 %	1,52 %	100 %
Noves drogues				1					1
	%			100 %					100 %
Total general		11	276	867	542	271	74	76	2117
	%	0,52 %	13,04 %	40,95 %	25,60 %	12,80 %	3,50 %	3,59 %	100 %

Per a quasi totes les substàncies el nivell d'estudis dels usuaris és l'ensenyança primària obligatòria.

Del total de persones admeses a tractament, 867 casos (un 40,95 %) han acabat primària. 542 dels casos (un 25,60 %) tenen ESO acabat. 276 persones (13,04 %) tenen estudis primaris sense acabar. I 271 casos (12,80 %), batxillerat o cicle formatiu de grau mitjà.

S'observa que un 50,91 % dels admesos a tractament per cànnabis ha acabat la primària i només un 37,28 % dels admesos a tractament per opiacis la té acabada.

Taula 9. Situació laboral principal de les persones admeses a tractament per droga principal

Droga principal		Contracte indefinit o autònom	Contracte temporal	Treballador sense sou per a la família	Aturat, no ha treballat abans	Aturat, ha treballat abans	Pensionista i incapacitat permanent	Estudiant	Tasques llar	Altra situació	Desc.	Total
Opiacis		45	44		31	94	24	1		26	14	279
	%	16,13 %	15,77 %	0,00%	11,11 %	33,69 %	8,60 %	0,36 %	0,00 %	9,32 %	5,02%	100 %
Cocaïna		141	76	1	23	151	17	4	1	19	1	434
	%	32,49 %	17,51 %	0,23 %	5,30 %	34,79 %	3,92 %	0,92 %	0,23 %	4,38 %	0,23%	100 %
Amfetamines i èxtasi		2	5		1	2	1			1		12
	%	16,67 %	41,67 %	0,00 %	8,33 %	16,67 %	8,33 %	0,00 %	0,00 %	8,33 %	0,00%	100 %
Hipnòtic i sedant		6	1		2	12	4	1		5		31
	%	19,35 %	3,23 %	0,00 %	6,45 %	38,71 %	12,90 %	3,23 %	0,00 %	16,13 %	0,00%	100 %
Al·lucinogen			1		1	3						5
	%	0,00 %	20,00 %	0,00 %	20,00 %	60,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00%	100 %
Cànnabis		46	55	5	65	101	17	117	2	20	12	440
	%	10,45 %	12,50 %	1,14 %	14,77 %	22,95 %	3,86 %	26,59 %	0,45 %	4,55 %	2,73%	100 %
Alcohol		221	91	2	29	310	136	9	12	32	7	849
	%	26,03 %	10,72 %	0,24 %	3,42 %	36,51 %	16,02 %	1,06 %	1,41 %	3,77 %	0,82%	100 %
Alcohol + cocaïna		22	13		1	21	4	1		3	1	66
	%	33,33 %	19,70 %	0,00 %	1,52 %	31,82 %	6,06 %	1,52 %	0,00 %	4,55 %	1,52%	100 %
Noves drogues		1										1
	%	100,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00%	100 %
Total general		484	286	8	153	694	203	133	15	106	35	2117
	%	22,86 %	13,51 %	0,38 %	7,23 %	32,78 %	9,59 %	6,28 %	0,71 %	5,01 %	1,65%	100 %

Pel que fa a la situació laboral, el 22,88 % (484 casos) tenen contracte indefinit o són autònoms. El 13,51% (286 casos) tenen un contracte temporal i el 32,78% (694 casos) estan aturats i han treballat abans.

El 40 % d'aquesta població es troba en situació d'atur (suma d'atur amb feina anterior i sense), el 36,37 % treballa (contracte indefinit/autònom o contracte temporal) i el 16,58 % es troba en situació inactiva (jubilats, incapacitats per treballar, estudiants, etc.)

Taula 10. Convivència de les persones admeses a tractament per droga principal

Droga principal		Tot sol o tota sola	Amb parella	Només amb fills	Parella i fills	Família d'origen	Amics o amigues	Detingut	Alberg	Altres	Desc.	Total
Opiacis		41	38	8	43	62	33	19	6	15	14	279
	%	14,70 %	13,62 %	2,87 %	15,41%	22,22 %	11,83 %	6,81 %	2,15 %	5,38%	5,02%	100 %
Cocaïna		76	71	11	77	123	23	23	8	19	3	434
	%	17,51 %	16,36 %	2,53 %	17,74%	28,34 %	5,30 %	5,30 %	1,84 %	4,38%	0,69%	100%
Amfetamines i èxtasi		1			1	5	4			1		12
	%	8,33 %			8,33%	41,67 %	33,33 %			8,33%		100 %
Hipnòtic i sedant		6	6	1	5	6	2	2	2		1	31
	%	19,35 %	19,35 %	3,23 %	16,13%	19,35 %	6,45 %	6,45 %	6,45 %		3,23%	100 %
Al·lucinogen			1			3	1					5
	%		20,00 %			60,00 %	20,00 %					100 %
Cànnabis		37	34	12	44	205	15	40	22	24	7	440
	%	8,41 %	7,73 %	2,73 %	10,00%	46,59 %	3,41 %	9,09 %	5,00 %	5,45%	1,59%	100 %
Alcohol		199	115	39	167	155	52	26	43	49	4	849
	%	23,44 %	13,55 %	4,59 %	19,67%	18,26 %	6,12 %	3,06 %	5,06 %	5,77%	0,47%	100%
Alcohol + cocaïna		15	11	3	7	21		1	1	5	2	66
	%	22,73 %	16,67 %	4,55 %	10,61%	31,82 %		1,52 %	1,52 %	7,58%	3,03%	100 %
Noves drogues						1						1
	%					100%						100 %
Total general		375	276	74	344	581	130	111	82	113	31	2117
	%	17,69 %	13,02 %	3,49 %	16,23%	27,50 %	6,18 %	5,24 %	3,87 %	5,33%	1,46%	100 %

Aquesta variable fa referència a la notificació amb qui ha viscut en els 30 dies previs a l'admissió al tractament.

Pel que fa a les persones amb qui conviuen, un 27,50 % del total dels casos (581 casos) han viscut amb la família d'origen. Un 17,69 % (375 casos) han viscut tot sols. El 13,02 % (276 casos) han viscut amb la parella. El 16,23 % (344 casos) ha conviscut amb la parella i el fills.

Policonsum

Per cada una de les "altres drogues" s'ha de notificar si l'ús d'aquesta droga es considera " policonsum" o "poliús" respecte de la droga principal.

Es defineixen de la manera següent:

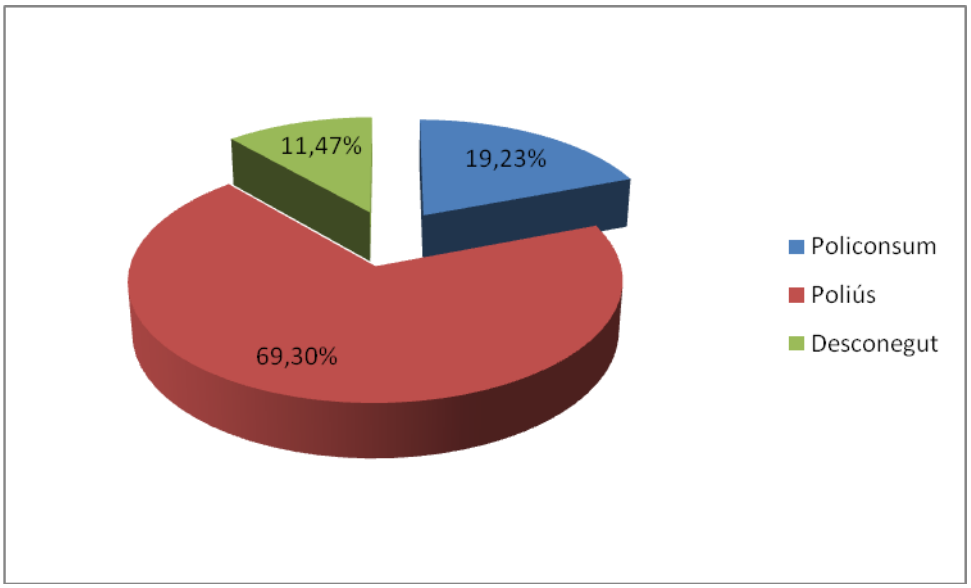
Policonsum: quan el subjecte consumeix més d'una substància i és pràcticament impossible identificar quina és la droga principal. És a dir, quina és la droga que el terapeuta considera que ha produït la dependència o els problemes clínics o socials més importants que han motivat l'admissió al tractament.

Poliús: quan la substancia no compleixi els criteris de policonsum. El poliús expressa únicament que la substància es consumeix conjuntament amb altres drogues.

Un 68,77 % (1.456 inicis) del total (2.117 inicis) d'admissió a tractament consumeixen, a més a més de la droga principal, una altra substància.

D'aquest 68,77 % hi ha 1.289 inicis de tractament que consumeixen més d'una substància, o sigui un 19,23 % fan policonsum i un 69,30 % fan poliús, i hi ha una part que es desconeix perquè no ha emplenat correctament el protocol.

Gràfica 3. Policonsum i poliús

Taula 12. Incidència de compartir xeringues del consumidors de drogues per via parenteral

Compartir xeringues	Home	Dona	Total
Mai	72	23	95
N'ha compartit (però no el darrer any)	60	18	78
N'ha compartit el darrer any	4	1	5
N'ha compartit el darrer mes	7	2	9
Total general	143	44	187

El total de casos que s'han tengut en compte en aquesta taula (els altres són nuls, no s'han omplert) són 187; 143 homes, que representen el 76,47 % del total de casos, i 44 dones, que representen el 23,53 % del total.

Si analitzam la incidència per sexe (%), s'observa que no hi ha molta diferència en els diferents percentatges.

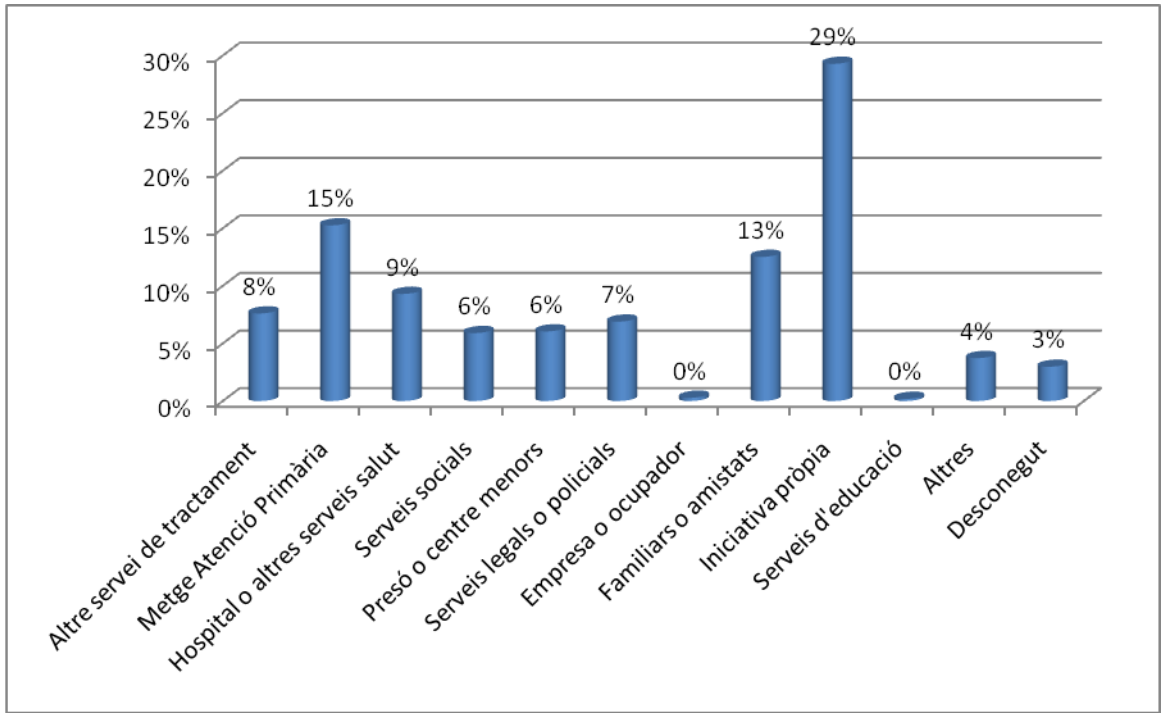
Taula 13. Xeringues (%)

Compartir xeringues	Home	Dona	Total
Mai	50,35 %	52,27%	50,80 %
N'ha compartit (però no el darrer any)	41,96 %	40,91 %	41,71 %
N'ha compartit el darrer any	2,80 %	2,27 %	2,67 %
N'ha compartit el darrer mes	4,90 %	4,55 %	4,81 %
Total general	**100 %**	**100 %**	**100 %**

Aproximadament un 50 % mai no han compartit xeringues.

Carrer de Jesús, 38 A
07010 Palma
Tel. 971 17 73 83
dgsanita.caib.es

Gràfica 4. Derivacions

La majoria d'usuaris de drogues acudeixen als centres per iniciar un tractament per voluntat pròpia.

Carrer de Jesús, 38 A
07010 Palma
Tel. 971 17 73 83
dgsanita.caib.es

Taula 14. Tractament previ

Droga principal		Sí	No	Desc.	Total
Opiacis		220	41	18	279
	%	78,85 %	14,70 %	6,45 %	100 %
Cocaïna		223	202	9	434
	%	51,38 %	46,54 %	2,07 %	100 %
Amfetamines i èxtasi		6	6		12
	%	50,00 %	50,00 %		100 %
Hipnòtic i sedant		17	14		31
	%	54,84 %	45,16 %		100 %
Al·lucinogen		1	3	1	5
	%	20,00 %	60,00 %	20,00 %	100 %
Cànnabis		114	308	18	440
	%	25,91 %	70,00 %	4,09 %	100 %
Alcohol		405	425	19	849
	%	47,70 %	50,06 %	2,24 %	100 %
Alcohol + Cocaïna		36	27	3	66
	%	54,55 %	40,91 %	4,55 %	100 %
Noves drogues			1		1
	%		100 %		100 %
Total general		1.022	1.027	68	2.117
	%	48,28 %	48,51 %	3,21 %	100 %

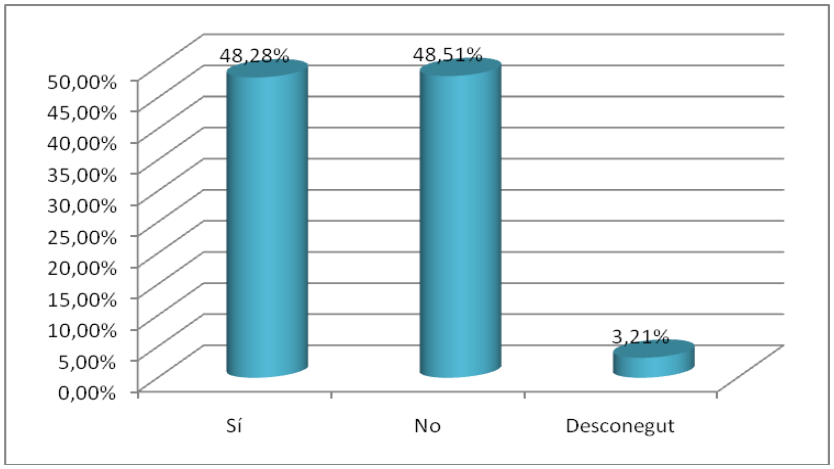
Carrer de Jesús, 38 A
07010 Palma
Tel. 971 17 73 83
dgsanita.caib.es

Els percentatges que fan referència a rebre tractament previ (48,28 %) o no (48,51 %) previ són similars.

En funció de la droga que genera l'admissió al tractament, s'observen variacions a la taula anterior; contrasta que el 78,85 % de les persones admeses a tractament per opiacis ja havien rebut tractament per la mateixa droga. D'altra banda, el 70 % de les persones admeses a tractament per cànnabis no han rebut tractament previ.

Carrer de Jesús, 38 A
07010 Palma
Tel. 971 17 73 83
dgsanita.caib.es

Gràfica 5. Tractament previ

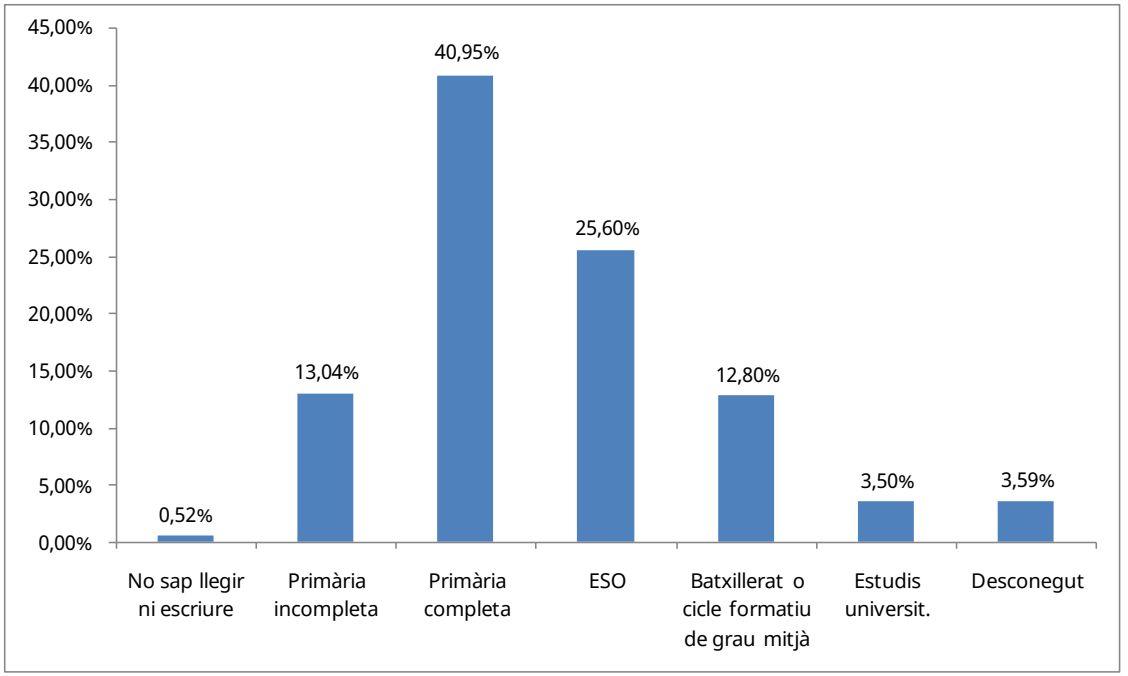
Perfil de l'usuari que inicia el tractament

És un home (75,6 %) de 38,4 anys d'edat, que inicia el tractament perquè ha consumit alguna substància, que fa 18,6 anys que consumeix i que va iniciar el consum a l'edat de 19,8 anys.

El nivell d'estudis de què disposa és l'ensenyança primària completa (54,5 %), que està a l'atur però ha treballat abans, que conviu amb la seva família d'origen (27,50 %) i que pot haver iniciat un tractament previ o no.

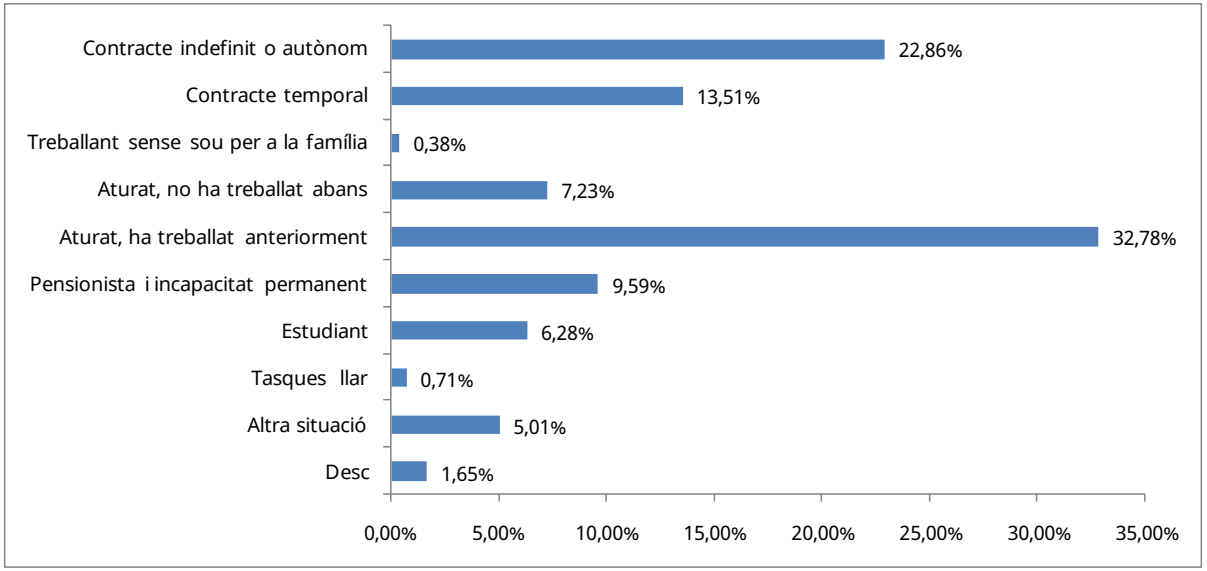
Carrer de Jesús, 38 A
07010 Palma
Tel. 971 17 73 83
dgsanita.caib.es

Gràfica 6. Nivell educatiu dels usuaris que accedeixen al tractament

Carrer de Jesús, 38 A
07010 Palma
Tel. 971 17 73 83
dgsanita.caib.es

Gràfica 7. Situació laboral dels usuaris que accedeixen al tractament

El motiu principal de l'admissió al tractament és per consum d'alcohol, que representa un 40,10 % del total d'admissions a l'inici del tractament. L'edat mitjana dels consumidors d'alcohol és de 46,3 anys (±11,3 anys), és superior a l'edat mitjana dels usuaris.

Les substàncies, a més de l'alcohol, que donen lloc a inicis de tractament són la cocaïna i el cànnabis; cada una representen aproximadament un 20 % dels inicis de tractament. Sí bé s'ha de tenir en compte que l'edat dels inicis de tractament per consum de cànnabis és una edat més primerenca (25,9 anys), ja que també el consum es comença molt més prest (15,3 anys).

Carrer de Jesús, 38 A
07010 Palma
Tel. 971 17 73 83
dgsanita.caib.es

El perfil d'usuari de l'UCA jove és majoritàriament per consum de cànnabis en joves menors de 21 anys. Durant aquest any, 199 varen sol·licitar iniciar tractament, 100 de les quals ho feren per problemàtica en consum de cànnabis, la qual cosa representa un 50 %.

Carrer de Jesús, 38 A
07010 Palma
Tel. 971 17 73 83
dgsanita.caib.es